सप्तमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥सप्तमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके सप्तमः प्रपाठकः॥

एतद्वाँह्मणान्येव पश्चं हवी १ षिं। अथेन्द्रांय शुनासीरांय पुरोडाशन्द्वादंशकपालं निर्वपति। सुंवृत्सुरो इन्द्राशुनासीर्रः। संवत्सरेणैवास्मा अन्नमर्वे रुन्धे। वायुव्यं पयो भवति। वायुर्वे वृष्ट्यै प्रदापयिता। स एवास्मै वृष्टिं प्रदांपयति। सौर्यं एकंकपालो भवति। सूर्येण वा अम्षिमं होके वृष्टिर्धृता। स एवास्मै वृष्टिं नियंच्छति॥१॥ द्वादशगव सीरन्दक्षिणा समृद्धै। देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवा अग्निमंब्रुवन्। त्वयां वीरेणासुरानभिभंवामेति। सौंऽब्रवीत्। त्रेधाऽहमात्मानं विकेरिष्य इतिं। स त्रेधाऽऽत्मानं व्यंकुरुत। अग्निन्तृतीयम्। रुद्रन्तृतीयम्। वरुणन्तृतीयम्॥२॥

सौंऽब्रवीत्। क इदन्तुरीयमितिं। अहमितीन्द्रौंऽब्रवीत्। सन्तु सृंजावहा इतिं। तौ समसृजेताम्। स इन्द्रंस्तुरीयंमभवत्। यदिन्द्रंस्तुरीयमभंवत्। तदिंन्द्रतुरीयस्यैन्द्रतुरीयत्वम्। ततो वै देवा व्यंजयन्त। यदिंन्द्रतुरीयं निरुप्यते विजित्यै॥३॥

वृहिनीं धेनुर्दक्षिणा। यद्घहिनीं। तेनांश्रेयी। यद्गैः। तेनं रौद्री। यद्धेनुः। तेनैन्द्री। यत्स्री स्ती दान्ता। तेनं वारुणी समृद्धै। प्रजापंतिर्य्ज्ञमंसृजत॥४॥

त १ सृष्ट १ रक्षा ईस्यजिघा १ सन्। स पृताः प्रजापंतिरात्मनों देवता निरंमिमीत। ताभिवें स दिग्भ्यो रक्षा ईसि प्राणुंदत। यत्पंश्चावृत्तीयं जुहोतिं। दिग्भ्य एव तद्यजंमानो रक्षा ईसि प्रणुंदते। समूं छ १ रक्षः सन्दंग्ध १ रक्ष इत्यांह। रक्षा ईस्येव सन्दंहित। अग्नयं रक्षोघ्ने स्वाहेत्यांह। देवतांभ्य एव विजिग्यानाभ्यों भाग्धेयं करोति। प्रष्टिवाही रथो दक्षिणा समृं छै॥ ५॥

इन्द्रों वृत्र १ हत्वा। असुंरान्पराभाव्यं। नमुंचिमासुरन्नालंभत।

तश्याच्यांऽगृह्णात्। तौ समंलभेताम्। सौंऽस्माद्भिशुंनतरोऽभव सौंऽब्रवीत्। सुन्धाः सन्दंधावहै। अथु त्वाऽवं स्रक्ष्यामि। न मा शुष्केण नार्द्रेणं हनः॥६॥

न दिवा न नक्तमिति। स एतम्पां फेनंमसिश्चत्। न वा एष शुष्को नार्द्रो व्युष्टाऽऽसीत्। अनुंदितः सूर्यः। न वा एतदिवा न नक्तम्। तस्यैतस्मिल्लोंके। अपां फेनेन् शिर् उदंवर्तयत्। तदेन्मन्वंवर्तत। मित्रंद्रुगतिं ॥७॥

स पृतानेपामार्गानंजनयत्। तानंजुहोत्। तैर्वे स रक्षार्स्यपाहतः। यदंपामार्गहोमो भवंति। रक्षंसामपंहत्यै। पृकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्धं रक्षंसां भाग्धेयम्। इमान्दिशं यन्ति। पृषा वै रक्षंसान्दिक्। स्वायांमेव दिशि रक्षारंसि हन्ति॥८॥

स्वकृंत इरिंणे जुहोति प्रद्रे वां। पृतद्वे रक्षंसामायतनंम्। स्व पृवायतंने रक्षा रेसि हन्ति। पूर्णमयेन स्रुवेणं जुहोति। ब्रह्म वै पूर्णः। ब्रह्मणैव रक्षा रेसि हन्ति। देवस्यं त्वा सिवतुः प्रम्व इत्याह। स्वितृप्रमूत एव रक्षा श्रीस हिन्त। हृत १ रक्षो ऽविधिष्म रक्ष् इत्याह। रक्षेसा १ स्तृत्यै। यद्वस्ते तद्दक्षिणा नि्रवंत्यै। अप्रतीक्षमायंन्ति। रक्षंसामन्तर्हित्यै॥९॥

युच्छुति वर्रुणुन्तृतीयुं विजित्या असृजत् समृंख्ये हनो मित्रंद्रुगिति हन्ति स्तृत्यै त्रीणिं च॥१॥[१]

धात्रे पुरोडाश्-द्वादंशकपालं निर्वपित। संवृत्सरो वै धाता। संवृत्सरेणैवास्मैं प्रजाः प्रजनयित। अन्वेवास्मा अनुमितिर्मन्यते। राते राका। प्र सिनीवाली जनयित। प्रजास्वेव प्रजातासु कुह्वां वाचन्दधाति। मिथुनौ गावौ दक्षिणा समृद्धौ। आग्नावैष्णवमेकांदशकपालं निर्वपित। ऐन्द्रावैष्णवमेकांदशकपालम्॥१०॥

वैष्ण्वित्रिकपालम्। वीर्यं वा अग्निः। वीर्यमिन्द्रः। वीर्यं विष्णुः। प्रजा एव प्रजाता वीर्यं प्रतिष्ठापयति। तस्मौत्प्रजा वीर्यावतीः। वामन ऋष्भो वही दक्षिणा। यद्वही। तेनाँग्नेयः। यद्वेषभः॥११॥ तेनैन्द्रः। यद्वांमनः। तेनं वैष्णवः समृंद्धौ। अग्नीषोमीयमेकांदशक निर्वपति। इन्द्रासोमीयमेकांदशकपालम्। सौम्यश्चरुम्। सोमो वै रेतोधाः। अग्निः प्रजानां प्रजनियता। वृद्धानामिन्द्रः प्रदापयिता। सोमं एवास्मै रेतो दर्धाति॥१२॥

अग्निः प्रजां प्रजांनयित। वृद्धामिन्द्रः प्रयंच्छिति। बुभुर्दक्षिणा समृद्धौ। सोमापौष्णश्चरुत्रिर्वपित। ऐन्द्रापौष्णश्चरुम्। सोमो वै रेतोधाः। पूषा पंशूनां प्रजनियता। वृद्धानामिन्द्रेः प्रदापयिता। सोमं एवास्मै रेतो दर्धाति। पूषा पश्नम्प्रजनयित॥१३॥

वृद्धानिन्द्रः प्रयंच्छति। पौष्णश्चरुभंवति। इयं वै पूषा। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। श्यामो दक्षिणा समृद्धौ। बहु वै पुरुषो मेध्यमुपंगच्छति। वैश्वानरन्द्वादंशकपालं निर्वपति। संवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरः। संवत्सरेणैवैन इं स्वदयति। हिरंण्यन्दक्षिणा॥१४॥

प्वित्रं वै हिरंण्यम्। पुनात्येवैनम्ं। बहु वै रांजन्योऽनृंतं

करोति। उपं जाम्यै हरंते। जिनातिं ब्राह्मणम्। वद्त्यनृंतम्। अनृंते खलु वै क्रियमांणे वरुणो गृह्णाति। वारुणं यंवमयं चरुन्निर्वपति। वरुणपाशादेवैनं मुश्चति। अश्वो दक्षिणा। वारुणो हि देवत्याऽश्वः समृंद्धौ॥१५॥

ऐन्द्रावैष्णुवमेकांदशकपालुं यदंषुभो दर्धाति पूषा पुशून्प्रजंनयित हिरंण्युन्दक्षिणा दक्षिणैकं च॥२॥ [२]

र्ित्रनांमेतानिं ह्वी १ षिं भवन्ति। एते वै राष्ट्रस्यं प्रदातारं। एतेंऽपादातारं। य एव राष्ट्रस्यं प्रदातारं। येऽपादातारं। त एवास्मैं राष्ट्रं प्रयंच्छन्ति। राष्ट्रमेव भंवति। यत्संमाहृत्यं निर्वपेत्। अरंत्रिनः स्युः। यथायथन्निर्वपति रित्तित्वायं॥१६॥ यत्स्यो निर्वपेत्। यावंतीमेकंन ह्विषाऽऽशिषंमव रुन्धे। तावंतीमवंरुन्धीत। अन्वहन्निर्वपति। भूयंसीमेवाशिषमवं रुन्धे। भूयंसो यज्ञकृत्नुपैति। बार्ह्स्पृत्यश्रुरुन्निर्वपति ब्रह्मणो गृहे। मुख्त एवास्मै ब्रह्म सङ्श्यंति। अथो ब्रह्मंन्नेव क्षत्रमन्वारंम्भयति। शितिपृष्ठो दक्षिणा समृद्धौ॥१७॥

ऐन्द्रमेकांदशकपाल र राज्ञन्यंस्य गृहे। इन्द्रियमेवावं रुन्थे। ऋषभो दक्षिणा समृंद्धे। आदित्यश्चरुं महिंष्ये गृहे। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। धेनुर्दक्षिणा समृंद्धे। भगांय चुरुं वावातांये गृहे। भगंमेवास्मिन्दधाति। विचित्तगर्भा पष्ठोही दक्षिणा समृंद्धे॥१८॥

नैर्ऋतश्चरं परिवृत्त्यै गृहे कृष्णानां व्रीहीणाञ्चलिनिन्नम्। पाप्मानमेव निर्ऋतिन्निरवंदयते। कृष्णा कूटा दक्षिणा समृद्धै। आग्नेयमृष्टाकपाल स्सेनान्यो गृहे। सेनामेवास्य सङ्श्यंति। हिरंण्यन्दक्षिणा समृद्धै। वारुणन्दशंकपाल स्सूतस्यं गृहे। वरुणसवमेवावं रुन्धे। महानिरष्टो दक्षिणा समृद्धै। मारुत सप्तकपालङ्गाम्ण्यो गृहे॥१९॥

अत्रं वै म्रुतः। अत्रंमेवावं रुन्धे। पृश्ञिर्दक्षिणा समृद्धे। सावित्रन्द्वादंशकपालङ्कृत्तुर्गृहे प्रसूत्ये। उपध्वस्तो दक्षिणा समृद्धे। आश्विनन्द्विकपालः संङ्गृहीतुर्गृहे। अश्विनौ वै देवानां भिषजौ। ताभ्यांमेवास्मै भेषजं करोति। सवात्यौ दक्षिणा समृद्धै। पौष्णश्चरं भागदुघस्यं गृहे॥२०॥

अत्रं वै पूषा। अत्रमेवावं रुन्धे। श्यामो दक्षिणा समृद्धे। रौद्रङ्गांवीधुकश्चरुमंक्षावापस्यं गृहे। अन्तृत एव रुद्रत्निरवंदयते। श्वल उद्घारो दक्षिणा समृद्धे। द्वादंशैतानिं ह्वी १ षि भवन्ति। द्वादंश मासाः संवत्सरः। संवत्सरेणैवास्में राष्ट्रमवंरुन्थे। राष्ट्रमेव भवति॥२१॥

यन्न प्रंति निर्वपैत्। र्ितनं आशिषोऽवंरुन्धीरन्। प्रितिनिर्वपिति। इन्द्रांय सुन्नाम्णे पुरोडाश्मेकांदशकपालम्। इन्द्रांया होमुचें। आशिषं पुवावंरुन्धे। अयन्नो राजां वृत्रहा राजां भूत्वा वृत्रं वंध्यादित्यांह। आशिषंमेवेतामा शास्ते। मैत्राबार्हस्पत्यं भंवति। श्वेतायैं श्वेतवंत्सायै दुग्धे॥२२॥

बार्हस्पत्ये मैत्रमपि दधाति। ब्रह्मं चैवास्मैं क्षत्रं चे समीची दधाति। अथो ब्रह्मंन्नेव क्षत्रं प्रतिष्ठापयति। बार्हस्पत्येन पूर्वेण प्रचरित। मुख्त एवास्मै ब्रह्म सङ्श्यंति। अथो ब्रह्मंन्नेव क्षत्रमन्वारम्भयति। स्वयं कृता वेदिर्भवति। स्वयन्दिनं बुर्हिः। स्वयं कृत इध्मः। अनंभिजितस्याभिजित्यै। तस्माद्राज्ञामरण्यमभिजितम्। सैव श्वेता श्वेतवंत्सा दक्षिणा समृद्धौ॥२३॥

र्बित्वाय समृंद्धौ पष्टौही दक्षिणा समृंद्धौ ग्रामण्यों गृहे भांगदुघस्यं गृहे भंवति दुग्धेंऽभिर्जित्यौ द्वे चं॥३॥—————[3]

देवस्वामेतानि ह्वी १ षि भवन्ति। पृतावंन्तो वै देवाना १ स्वाः। त प्वास्मै स्वान्प्रयंच्छन्ति। त एन १ स्वन्ते। अग्निरेवैनं गृहपंतीना १ स्वते। सोमो वनस्पतीनाम्। रुद्रः पंशूनाम्। बृह्स्पतिंवीचाम्। इन्द्रौ ज्येष्ठानौम्। मित्रः सत्यानौम्॥ २४॥

वर्रणो धर्मपतीनाम्। एतदेव सर्वं भवति। स्विता त्वाँ प्रस्वाना स्वान्ता स्वा

राजेत्यांह। तस्मात्सोमंराजानो ब्राह्मणाः। प्रति त्यन्नामं राज्यमंधायीत्यांह॥२५॥

राज्यमेवास्मिन्प्रतिद्धाति। स्वान्तनुवं वर्रुणो अशिश्रेदित्यांह। वरुणस्वमेवावंरुन्थे। शुचैर्मित्रस्य व्रत्यां अभूमेत्यांह। शुचिमेवेनं व्रत्यं करोति। अमन्मिह महुत ऋतस्य नामेत्यांह। मनुत एवैनम्। सर्वे व्राता वर्रुणस्याभूवित्रित्यांह। सर्वव्रातमेवेनं करोति। वि मित्र एवैररांतिमतारीदित्यांह॥२६॥

अरांतिमैवैनंन्तारयति। असूंषुदन्त यज्ञियां ऋतेनेत्यांह। स्वदयंत्येवैनम्। व्यं त्रितो जरिमाणंत्र आन्डित्यांह। आयुरेवास्मिन्दधाति। द्वाभ्यां विमृष्टे। द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्ये। अग्नीषोमीयस्य चैकांदशकपालस्य देवसुवां चं ह्विषांमग्नये स्वष्टकृते समवंद्यति। देवतांभिरेवैनंमुभ्यतः परिगृह्णाति। विष्णुक्रमान्क्रंमते। विष्णुरेव भूत्वेमाल्लोंकान्भिजंय स्वयानांमध्यवीत्यांहातार्यदित्यांह कमत् एकं चाराा [४]

अर्थेतः स्थेतिं जुहोति। आहुंत्यैवैनां निष्क्रीयं गृह्णाति।

अथो ह्विष्कृंतानामेवाभिघृंतानाङ्गृह्णाति। वहंन्तीनाङ्गृह्णाति। एता वा अपार राष्ट्रम्। राष्ट्रमेवास्मै गृह्णाति। अथो श्रियंमेवैनंमभिवंहन्ति। अपां पतिंरुसीत्यांह। मिथुनमेवाकंः। वृषांऽस्यूर्मिरित्यांह॥२८॥

ऊर्मिमन्तंमेवैनं करोति। वृष्सेनोंऽसीत्यांह। सेनांमेवास्य सङ्श्यंति। वृज्कितः स्थेत्यांह। एता वा अपां विशंः। विशंमेवास्मै पर्यूहति। मुरुतामोजः स्थेत्यांह। अत्रं वै मुरुतंः। अन्नमेवावंरुन्थे। सूर्यंवर्चसः स्थेत्यांह॥२९॥

राष्ट्रमेव वर्चस्व्यंकः। सूर्यंत्वचसः स्थेत्यांह। सृत्यं वा पृतत्। यद्वर्षिति। अनृतं यदातपित् वर्षिति। सृत्यानृते पृवावंकन्धे। नैन र्स्यानृते उदिते हिर्इस्तः। य पृवं वेदं। मान्दाः स्थेत्याह। राष्ट्रमेव ब्रह्मवर्चस्यंकः॥३०॥

वाशाः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेव वृश्यंकः। शक्वंरीः स्थेत्यांह। पृशवो वै शक्वंरीः। पृशूनेवावंरुन्धे। विश्वभृतः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेव पंयुस्वयंकः। जनुभृतः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेवेन्द्रियाव्यंकः। अग्नेस्तेजस्याः स्थेत्यांह ॥३१॥

राष्ट्रमेव तेज्ञस्व्यंकः। अपामोषंधीनाः रसः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेव मंध्व्यंमकः। सार्स्वतङ्ग्रहंङ्गृह्णाति। एषा वा अपाम्पृष्ठम्। यत्सरंस्वती। पृष्ठमेवैन र समानानां करोति। षोड्शिमंगृह्णाति। षोडंशकलो वै पुरुषः। यावांनेव पुरुषः। तिसमंन्वीयं दधाति। षोड्शिमंजुंहोतिं षोड्शिमंगृह्णाति। ह्यात्रिरंश्वत्संपंद्यन्ते। द्वात्रिरंशवक्षराऽनुष्टुक्। वागंनुष्टुप्सर्वाणि छन्दा रसि। वाचैवैन र सर्वेभिश्छन्दोभिर्भिषिश्चति॥३२॥ क्रिमंत्वांह स्थंवर्चसः स्थेत्यांह ब्ह्यवर्चस्यंकस्तेज्ञस्याः स्थेत्यांहेव पुरुष्पद चं॥५॥——[५]

देवीरापः सं मध्मतीर्मध्मतीभिः सृज्यध्वमित्याह। ब्रह्मणैवेनाः सर सृंजित। अनाधृष्टाः सीद्तेत्याह। ब्रह्मणैवेनाः सादयति। अन्त्रा होतुंश्च धिष्णियं ब्राह्मणाच्छुर्सिनंश्च सादयति। आग्नेयो वै होतां। ऐन्द्रो ब्राह्मणाच्छुर्सी। तेजंसा चैवेन्द्रियेणं चोभ्यतों राष्ट्रं परिगृह्णाति। हिरंण्येनोत्पुंनाति। आहुंत्यै हि

प्वित्राभ्यामुत्पुनन्ति व्यावृत्त्यै॥३३॥

श्तमानं भवति। श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। अनिभृष्टम्सीत्यांह। अनिभृष्ट्र् ह्यंतत्। वाचो बन्धुरित्यांह। वाचो ह्यंष बन्धुंः। तृपोजा इत्यांह। तृपोजा ह्यंतत्। सोमंस्य दात्रम्सीत्यांह॥३४॥

सोमंस्य ह्यंतद्दात्रम्। शुक्रा वंः शुक्रेणोत्पुंनामीत्यांह। शुक्रा ह्यापंः। शुक्र हरंण्यम्। चन्द्राश्चन्द्रेणेत्यांह। चन्द्रा ह्यापंः। चन्द्र हरंण्यम्। अमृतां अमृत्नेनेत्यांह। अमृता ह्यापंः। अमृत्र हरंण्यम्॥३५॥

स्वाहां राज्यसूयायेत्यांह। राज्यसूयांय ह्यंना उत्पुनाति। स्धमादों द्युम्निनीरूर्ज एता इति वारुण्यर्चा गृंह्णाति। वरुण्यर्चा गृंह्णाति। वरुण्यर्चा वर्षाते। एक्धेव यर्जमाने वीर्यं दधाति। क्षत्रस्योल्बंमिस क्षत्रस्य योनिर्सीति तार्प्यश्चोष्णीषं च प्रयंच्छति सयोनित्वायं। एकंशतेन दर्भपृश्चीलैः पंवयति। शृतायुर्वे पुरुषः शृतवींर्यः। आत्मैकंशृतः॥३६॥

यावांनेव पुरुषः। तस्मिन्वीर्यं दधाति। दध्यांशयति। इन्द्रियमेवावं रुन्धे। उदुम्बरमाशयति। अन्नाद्यस्यावंरुद्धै। शष्पांण्याशयति। सुरांबलिमेवेनं करोति। आविदं एता भंवन्ति। आविदंमेवेनंङ्गमयन्ति॥३७॥

अग्निरेवैनुङ्गार्हंपत्येनावति। इन्द्रं इन्द्रियेणं। पूषा पृश्निः।
मित्रावर्रुणौ प्राणापानाभ्याम्। इन्द्रों वृत्राय वज्रमुदंयच्छत्।
स दिवमिलिखत्। सौंऽर्यम्णः पन्थां अभवत्। स आवित्रे
द्यावापृथिवी धृतव्रंते इति द्यावापृथिवी उपाधावत्। स
आभ्यामेव प्रसूत इन्द्रों वृत्राय वज्रं प्राहंरत्। आवित्रे
द्यावापृथिवी धृतव्रंते इति यदाहं॥३८॥

आभ्यामेव प्रसूतो यजंमानो वज्रं भ्रातृंव्याय प्रहंरित। आविन्ना देव्यदितिर्विश्वरूपीत्याह। इयं वै देव्यदितिर्विश्वरूपी। अस्यामेव प्रतिं तिष्ठति। आविन्नोऽयम्सावांमुष्यायणौऽस्यां विश्यंस्मिन्नाष्ट्र इत्यांह। विशेवन रे राष्ट्रेण समर्धयति। महते क्षुत्रायं महत आधिपत्याय महते जानराज्यायेत्यांह। आशिषंमेवैतामा शाँस्ते। एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणाना १ राजेत्यांह। तस्मात्सोमंराजानो ब्राह्मणाः॥३९॥

इन्द्रंस्य वज्रोंऽसि वार्त्रघ्न इति धनुः प्रयंच्छति विजित्यै। शत्रुवार्धनाः स्थेतीषूनं। शत्रुनेवास्यं बाधन्ते। पात माँ प्रत्यश्चं पात मां तिर्यश्चंमन्वश्चं मा पातेत्यांह। तिस्रो वै शंर्व्याः। प्रतीचीं तिरश्च्यनूचीं। ताभ्यं पृवेनं पान्ति। दिग्भ्यो मां पातेत्यांह। दिग्भ्य पृवेनं पान्ति। विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह। दिग्भ्य पृवेनं पान्ति। विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह। अपंरिमितादेवेनं पान्ति। हिरंण्यवर्णावुषसां विरोक इतिं त्रिष्टुभां बाहू उद्गृह्णाति। इन्द्रियं वै वीर्यत्रिष्टुक्। इन्द्रियमेव वीर्यमुपरिष्टादात्मन्धंत्ते॥४०॥

व्यावृत्त्ये दात्रमुसीत्यांहामृत्र् हिरंण्यमेकश्वतो गंमयुन्त्याहं ब्राह्मणा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह चुत्वारिं च॥६॥ [६]

दिशो व्यास्थांपयति। दिशाम्भिजिंत्त्यै। यदंनु प्रक्रामेंत्। अभि दिशों जयेत्। उत्तु माँद्येत्। मन्साऽनु प्रक्रांमित। अभि दिशों जयित। नोन्मांद्यति। समिधमा तिष्ठेत्यांह।

तेजं एवावंरुन्धे॥४१॥

उग्रामा तिष्ठेत्यांह। इन्द्रियमेवावंरुन्धे। विराजमातिष्ठेत्यांह। अन्नाद्यमेवावंरुन्धे। उदीचीमा तिष्ठेत्यांह। पृश्ननेवावंरुन्धे। ऊर्ध्वामातिष्ठेत्यांह। सुवर्गमेव लोकम्भिजंयति। अनून्निहीते। सुवर्गस्यं लोकस्य समष्ट्रौ॥४२॥

मारुत एष भेवति। अत्रं वै मुरुतः। अन्नेमेवावंरुन्थे। एकंविश्शतिकपालो भवति प्रतिष्ठित्यै। योऽरण्येऽनुवाक्यों गणः। तं मध्यत उपंदधाति। ग्राम्येरेव पृशुभिरार्ण्यान्पृशून्परि गृह्णाति। तस्माँद्राम्येः पृशुभिरार्ण्याः पृशवः परिगृहीताः। पृथिवैन्यः। अभ्यषिच्यत॥४३॥

स राष्ट्रन्नाभंवत्। स प्तानिं पार्थान्यंपश्यत्। तान्यंजुहोत्।
तैर्वे स राष्ट्रमंभवत्। यत्पार्थानिं जुहोतिं। राष्ट्रमेव भंवति।
बार्ह्स्पत्यं पूर्वेषामुत्तमं भंवति। ऐन्द्रमुत्तंरेषां प्रथमम्। ब्रह्मं
चैवास्मैं क्षत्रं चं समीचीं दधाति। अथो ब्रह्मंत्रेव क्षत्रं
प्रतिष्ठापयति॥४४॥

षद्वुरस्तांदिभिषेकस्यं जुहोति। षडुपिरंष्टात्। द्वादंश् संपद्यन्ते। द्वादंश् मासाः संवत्सरः। संवत्सरः खलु वै दैवानां पूः। देवानांमेव पुरं मध्यतो व्यवंसपिति। तस्य न कृतंश्चनोपांव्याधो भवति। भूतानामवेष्टीर्जुहोति। अत्रांत्र वै मृत्युर्जायते। यत्रयत्रैव मृत्युर्जायते। ततं पृवैन्मवंयजते। तस्मांद्राज्सूयेंनेजानो नाभिचंरित्वै। प्रत्यगेनमभिचारः स्तृंणुते॥४५॥

क्ये समंद्रा असिच्यत स्थापयित जायेत पश्च चाएणा [७] सोमंस्य त्विषिरिस् तवेव मे त्विषिर्भयादिति शार्दूलचर्मोपंस्तृणाति। यैव सोमे त्विषिः। या शाँदूले। तामेवावंरुन्थे। मृत्योवी एष वर्णः। यच्छाँदूलः। अमृत्र्ष्ट्र हिरंण्यम्। अमृतंमिस मृत्योमी पाहीति हिरंण्यम्पाँस्यति। अमृतंमेव मृत्योर्न्तर्धत्ते। श्तमानं भवति॥४६॥ श्रातायुः पुरुषः श्रातेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। दिद्योन्मा पाहीत्युपरिष्टादिधे निद्धाति। उभ्यतं पुवास्मै शर्म

दधाति। अवैष्टा दन्दशूका इति क्रीब॰ सीसेन विध्यति। दन्दशूकानेवावयजते। तस्मौत्क्रीबन्दंन्दशूका द॰शुंकाः। निरंस्तन्नमुंचेः शिर् इति लोहितायसन्निरंस्यति। पाप्मानंमेव नमुंचिन्निरवंदयते। प्राणा आत्मनः पूर्वेऽभिषिच्या इत्यांहः॥४७॥

सोमो राजा वर्रुणः। दैवा धंर्मसुवंश्च ये। ते ते वाचर्र सुवन्तान्ते ते प्राणर सुवन्तामित्यांह। प्राणानेवात्मनः पूर्वान्भिषिश्चिति। यद्भूयात्। अग्नेस्त्वा तेजंसाऽभिषिश्चामीतिं। तेजस्वयंव स्यात्। दुश्चर्मा तु भंवेत्। सोमंस्य त्वा द्युम्नेनाभिषिश्चामीत्यांह। सौम्यो व देवतंया पुरुषः॥४८॥

स्वयैवैनं देवतंयाऽभिषिश्चिति। अग्नेस्तेज्ञसेत्यांह। तेजं पुवास्मिन्दधाति। सूर्यस्य वर्चसेत्यांह। वर्चं पुवास्मिन्दधाति। इन्द्रंस्येन्द्रियेणेत्यांह। इन्द्रियमेवास्मिन्दधाति। मित्रावरुणयोवीं वीर्यमेवास्मिन्दधाति। मरुतामोजसेत्यांह॥४९॥ ओर्ज प्वास्मिन्दधाति। क्षुत्राणांङ्क्ष्त्रपंतिर्सीत्यांह। क्षुत्राणांमेवेनं क्षुत्रपंतिं करोति। अति दिवस्पाहीत्यांह। अत्यन्यान्पाहीति वावेतदांह। समावंवृत्रन्नधरागुदींचीरित्यांह। राष्ट्रमेवास्मिन्ध्रुवमंकः। उच्छेषंणेन जुहोति। उच्छेषंणभागो व रुद्रः। भागधेयेनैव रुद्रन्निरवंदयते॥५०॥

उदं क्षिरत्याग्नीं द्धे जुहोति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायां मेव दिशि रुद्रित्रिरवंदयते। रुद्र यत्ते ऋयी पर्न्नामेत्यां ह। यद्वा अस्य ऋयी पर्न्नामं। तेन वा एष हिनस्ति। य हिनस्ति। तेनैवैन सह शंमयति। तस्मैं हुतमंसि यमेष्टं मुसीत्यां ह। यमादेवास्यं मृत्युमवंयजते॥५१॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्य इति तस्यै गृहे जुंहुयात्। याङ्कामयेत राष्ट्रमस्यै प्रजा स्यादितिं। राष्ट्रमेवास्यै प्रजा भंवति। पूर्णमयेनाध्वर्युर्भिषिश्चिति। ब्रह्मवर्चसमेवास्मिन्त्विषेन्व औदुंम्बरेण राजन्यः। ऊर्जमेवास्मिन्नन्नाद्यंन्दधाति। आश्वंत्थेन् वैश्यः। विशंमेवास्मिन्पुष्टिंन्दधाति। नैयंग्रोधेन् जन्यः। मित्राण्येवास्मै कल्पयति। अथो प्रतिष्ठित्यै॥५२॥ भुवृत्याहुः पुरुष ओजुसेत्यांह निरवंदयते यजते जन्यो हे चं॥८॥———[८]

इन्द्रंस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्न इति रथंमुपावंहरति विजित्यै। मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषां युन्ज्मीत्यांह। ब्रह्मणैवैनं देवतांभ्यां युनक्ति। प्रष्टिवाहिनं युनक्ति। प्रष्टिवाही वै देवर्थः। देवर्थमेवास्मे युनक्ति। त्रयोऽश्वां भवन्ति। रथंश्चतुर्थः। द्वौ संव्येष्ठसार्थी। षद्वं पंद्यन्ते॥५३॥

षड्वा ऋतवंः। ऋतुभिरेवैनं युनक्ति। विष्णुऋमान्क्रंमते। विष्णुरेव भूत्वेमाल्लाँकान्भिजंयति। यः क्षित्रियः प्रतिहितः। सौंऽन्वारंभते। राष्ट्रमेव भवति। त्रिष्टुभाऽन्वारंभते। इन्द्रियं वै त्रिष्टुक्। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति॥५४॥

म्रुतां प्रस्वे जेष्मित्यांह। म्रुद्धिरेव प्रसूत् उन्नयित। आप्तं मन् इत्यांह। यदेव मन्सैप्सीत्। तदांपत्। राजन्यं जिनाति। अनौक्रान्त एवाक्रमते। वि वा एष इंन्द्रियेणं वीर्येणध्यते। यो राजन्यं जिनाति। सम्हिमेन्द्रियेणं वीर्येणत्यांह॥५५॥ इन्द्रियमेव वीर्यमात्मन्धंते। पृशूनां मृन्युरंसि तवेव मे मृन्युर्भूयादिति वारांही उपानहावुपं मुश्रते। पृशूनां वा एष मृन्युः। यद्वंराहः। तेनैव पंशूनां मृन्युमात्मन्धंते। अभि वा इय संषुवाणङ्कांमयते। तस्येश्वरेन्द्रियं वीर्यमादांतोः। वारांही उपानहावुपंमुश्रते। अस्या एवान्तर्धंते। इन्द्रियस्यं वीर्यस्यानांत्यै॥५६॥

नमों मात्रे पृथिव्या इत्याहाहि रसायै। इयंदस्यायुंरस्यायुंर् धेहीत्यांह। आयुंरेवात्मन्धंत्ते। ऊर्गस्यूर्जं मे धेहीत्यांह। ऊर्जमेवात्मन्धंत्ते। युङ्कंसि वर्चोसि वर्चो मियं धेहीत्यांह। वर्च एवात्मन्धंत्ते। एक्धा ब्रह्मण उपंहरित। एक्धैव यर्जमान आयुरूर्जं वर्चो दधाति। रथविमोचनीयां जुहोति प्रतिष्ठित्ये॥५७॥

त्रयोऽश्वां भवन्ति। रथंश्चतुर्थः। तस्माँचतुर्जुहोति। यदुभौ सहावृतिष्ठेताम्। सुमानं लोकिमियाताम्। सह संङ्ग्रहीत्रा रंथवाहंने रथमादंधाति। सुवर्गादेवेनं लोकादन्तर्दधाति। हुर्सः श्रुंचिषदित्यादंधाति। ब्रह्मणैवेनंमुपावहरंति। ब्रह्मणाऽऽदंधाति। अतिंच्छन्द्साऽऽदंधाति। अतिंच्छन्दा वे सर्वाणि छन्दारंसि। सर्वेभिरेवेन्ञ्छन्दोंभिरादंधाति। वर्ष्म् वा एषा छन्दंसाम्। यदतिंच्छन्दाः। यदतिंच्छन्दसा दधांति। वर्ष्म् वर्ष्मेवेन समानानां करोति॥५८॥

पुद्यन्ते दुधाति वीर्येणेत्याहानाँत्यै प्रतिष्ठित्यै ब्रह्मणाऽऽदंधाति सप्त चं॥९॥**—————**[\S]

मित्रोंऽसि वर्रुणोऽसीत्यांह। मैत्रं वा अहं। वारुणी रात्रिं। अहोरात्राभ्यांमेवैनंमुपावंहरति। मित्रोंऽसि वर्रुणोऽसीत्यांह। मैत्रो वे दक्षिणः। वारुणः स्व्यः। वैश्वदेव्यांमिक्षां। स्वमेवैनौं भाग्धेयंमुपावंहरति। समृहं विश्वदिविरत्यांह॥५९॥

वैश्वदेव्यों वै प्रजाः। ता एवाद्याः कुरुते। क्ष्रत्रस्य नाभिरिस क्ष्रत्रस्य योनिर्सीत्यंधीवासमास्तृंणाति सयोनित्वायं। स्योनामा सींद सुषदामा सीदेत्यांह। यथायजुरेवैतत्। मा त्वां हिश्सीन्मा मां हिश्सीदित्याहाहिश्सायै। निषंसाद धृतव्रंतो वर्रणः प्स्त्यांस्वा साम्रांज्याय सुक्रतुरित्यांह। साम्रांज्यमेवेन रे सुक्रतुं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्माऽसिं सविताऽसिं स्त्यसंव इत्यांह। सवितारंमेवेन रे सत्यसंवं करोति॥६०॥

ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्माऽसीन्द्रोंऽसि सृत्योजा इत्यांह। इन्द्रंमेवैन र सृत्योजंसं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्माऽसिं मित्रोंऽसि सृशेव इत्यांह। मित्रमेवैन र सृशेवं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्मासि वर्रुणोऽसि सृत्यधर्मेत्यांह। वर्रुणमेवैन र सृत्यधर्माणं करोति। सृविताऽसिं सृत्यसंव इत्यांह। गायत्रीमेवैतेनांभि व्याहंरित। इन्द्रोंऽसि सृत्योजा इत्यांह। त्रिष्टुभंमेवैतेनांभि व्याहंरित॥६१॥

मित्रोंऽसि सुशेव इत्यांह। जगंतीमेवैतेनांभि व्याहंरति। सत्यमेता देवताः। सत्यमेतानि छन्दा रेसि। सत्यमेवावंरुन्धे। वर्रुणोऽसि सत्यधुर्मेत्याह। अनुष्टुर्भमेवैतेनांभि व्याहंरति। सत्यानृते वा अनुष्टुप्। सत्यानृते वर्रुणः। सत्यानृते

पुवावंरुन्धे॥६२॥

नैन रे सत्यानृते उंदिते हि इंस्तः। य एवं वेदं। इन्द्रंस्य वज्रोऽिस वार्त्रघ्न इति स्प्यं प्रयंच्छिति। वज्रो वै स्प्यः। वज्रेणैवास्मां अवरप्र रंन्धयित। एव हि तच्छ्रेयंः। यदंस्मा एते रध्येयुः। दिशोऽभ्यंय राजांऽभूदिति पश्चाक्षान्प्रयंच्छिति। एते वै सर्वेऽयाः। अपंराजायिनमेवैनं करोति॥६३॥

ओदनमुद्धुंवते। प्रमेष्ठी वा एषः। यदोदनः। प्रमामेवेन्ड्ं श्रियंङ्गमयित। सुश्लोकाँ (४) सुमंङ्गलाँ (४) सत्यंराजा (३) नित्यांह। आशिषंमेवेतामा शांस्ते। शोनः शेपमाख्यांपयते। वरुणपाशादेवेनं मुश्रति। प्रः शतं भंवति। शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतिं तिष्ठति। मारुतस्य चैकंविश्शतिकपालस्य वैश्वदेव्यै चामिक्षांया अग्नये स्विष्टकृते समवंद्यति। देवतांभिरेवेनंमुभ्यतः परिं गृह्णाति। अपान्नश्रे स्वाहोर्जो नन्ने स्वाहाऽग्नये गृहपंतये स्वाहेतिं

सप्तमः प्रश्नः 25

तिस्र आहुंतीर्जुहोति। त्रयं इमे लोकाः। एष्वेंव लोकेषु प्रतिं तिष्ठति॥६४॥

देवैरित्यांह स्त्यसंवं करोति त्रिष्टुभंमेवैतेनांभि व्याहंरति सत्यानृते एवावंरुन्थे करोति श्तेन्द्रियुष्यट् चं॥१०॥————[१०]

पुतद्वाँह्मणानि धात्रे रिवनाँन्देवसुवाम्र्थेतो देवीर्दिशः सोम्स्येन्द्रंस्य मित्रो दर्श॥१०॥ पुतद्वाँह्मणानि वैष्णवित्रंकपालमन्नं वै पूषा वाशाः स्थेत्यांह् दिशो व्यास्थांपयृत्युदंह्वरेत्य ब्रह्मा ३ न्त्व र्राजुङ्श्चतुंष्यष्टिः॥६४॥ पुतद्वाँह्मणानि प्रतितिष्ठति॥

हरिंः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके सप्तमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/